

Asia: VN/32886/2023

Kansallinen avaruusstrategia 2024-2030

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yksityishenkilön lausunto kansallisen avaruusstrategian uudistamiseen liittyen

VN/32886/2023

Yksityishenkilöille suodun lausumismahdollisuuden puitteissa pyydän kansallisen avaruusstrategian jatkovalmistelussa kiinnitettävän huomiota strategian sisällön yhteensovittamiseen siinä esiin tuotujen arvojen, Suomen nykyisten kansainvälisten sitoumusten sekä Suomen laajempien ulkopoliittisten pyrkimysten kanssa.

Luonnoksessa Suomen avaruusstrategiaksi vuosille 2024–2030 eritellään avaruustoimintaa koskeviksi arvoiksi ”avaruuden kestävä käyttö”, ”yhteinen avaruus” sekä ”sääntöperusteinen yhteistyö”. Kirjatut arvot ovat hyvin linjassa sekä Suomen ratifioiman YK:n Avaruuden yleissopimuksen* periaatteiden, että Suomen monikeskiseen ja sääntöperusteiseen kansainväliseen yhteistyön nojaavan ulkopoliittikan pitkän linjan kanssa. Yleissopimuksen osapuolena Suomi on sitoutunut mm. periaatteisiin siitä, että ”Ulkoavaruuden, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, tutkimisen ja käytön on koiduttava kaikkien maiden eduksi ja hyödyksi kiinnittämättä huomiota niiden taloudelliseen tai tieteelliseen kehitystasoon, ja niiden tulee olla koko ihmiskunnan omaisuutta.” (SopS 57/1967, 1 artikla 1 mom.) ja että ”Sopimusvaltioiden on toimittava tutkiessaan ja käyttäessään ulkoavaruutta, siihen luettuna kuu ja muut taivaankappaleet, kansainvälistä oikeutta ja Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjaa noudattaen kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden vahvistamiseksi ja kansainvälisen yhteistyön ja ymmärtämyksen lujittamiseksi ja edistämiseksi.” (SopS 57/1967, 3 artikla).

Strategialuonnokseen kirjattujen arvojen huomiointi luonnoksen muussa sisällössä vaikuttaa kuitenkin ohuelta. Avaruuden kestävään käyttöön liittyen taustoitusosiossa mainitaan pyrkimykset kestäväen käytön ja avaruusliikenteenhallinnan säännöistä sopimiseen. Toisaalta luonnoksessa

suhtaudutaan laajoihin satelliittikonstellatioihin ja muuhun kaupalliseen avaruustoimintaan äärimmäisen kriittikittömästi, vaikka hallitsemattomasti toteutetut suuret konstellatiot ja muu kestämaton avaruustoiminta luovat merkittäviä riskejä avaruuden hyödyntämismahdollisuuksiin tulevaisuudessa**. Sääntöperusteisuuden edistämisen suhteen luonnoksen taustoitussiossa lähinnä mainitaan YK, sekä sen alaiset ITU ja COPUOS, eikä päämäärät ja tavoitteet -osiossa kansainvälisen yhteistyön tavoitteita ole avattu tarkemmin. Maininnat niukoista vaikuttamisresursseista, ”valitusta” yhteistyöstä, sekä ”tarvittaessa” alan kansainväliseen sääntöjen kehittämiseen osallistuminen antavat varsin kunnianhimottoman vaikutelman. Avaruuden yhteisyyttä tai sen edistämistä ei luonnoksessa vaikuta käsiteltävän lainkaan.

Edellä esiin tuotuun viitaten ehdotan, että strategiaan päämääriin ja tavoitteisiin sisällytettäisiin 1) pyrkimys Suomen aktiiviseen rooliin avaruuden liikenteen ja avaruusromun hallintaa koskevan monenkeskisen YK-sopimuksen aikaansaamiseksi, 2) pyrkimys strategisten kumppanuuksien muodostamiseksi ja syventämiseksi kehittyvien avaruusvaltioiden kanssa, sekä 3) pyrkimys avaruuden luonnonvarojen kestävää ja kaikkia kansakuntia hyödyttävää käyttöä käsittelevän YK:n Kuusopimuksen*** ratifioimiseen.

Ottamalla vahvemmin osaa YK:n alaisuudessa jo liikkeelle lähteneeseen pyrkimykseen avaruuden liikenteenhallinnan sääntöpohjaisesta kehittämisestä Suomi voisi paitsi tukea avaruuden käytön kestävyyttä, myös edistää omaa maakuvaansa niin puhtaan talouden osaajana kuin varteenotettavana avaruustoimijana. Toteutuessaan liikenteenhallintaan liittyvät järjestelmän voisivat olla merkittävä mahdollisuus suomalaisella avaruusosaamisella. Erityisesti polaaristen kiertoratojen seurantaan liittyvien maanpäällisten infrastruktuurien sijoittelun suhteen Suomen pohjoinen sijainti voisi olla merkittävä mahdollisuus.

Tulevaisuuden avaruustoiminnan kenttä ei tule olemaan perinteisten avaruusmahtien yksinoikeus ja olisikin Suomen etu alkaa rakentaa avaruustoimintaan liittyviä kumppanuuksia globaalin etelän kehittyvien avaruusvaltioiden kanssa mieluummin ennemmin kuin myöhemmin. Yhteistyö esimerkiksi avaruutta hyödyntävien kriittisten infrastruktuurien rakentamisen sekä avaruustutkimuksen ja -koulutuksen saralla sopii luontevasti osaksi Suomen kansainvälistä profiilia. Jos Suomi haluaa näyttää olevansa tosissaan strategialuonnoksen arvojen, uusien avaruuskumppanuuksien tasaveroisuuden, jo ratifioimiensa sopimusten sekä monenkeskisen kansainvälisen sopimisen suhteen olisi Suomen perusteltua pikaisesti ratifioida YK:n Kuusopimus. Sopimuksen sivuuttamisen jatkaminen, Artemis-sopimuksen**** kaltaiseen nykyistä monenkeskisiin avaruussopimuksiin pohjautuvaa järjestelmää rapauttavaan kahdenkeskiseen sopimukseen liittyminen tai kansainvälisen oikeuden kanssa jännitteisen kansallisen lainsäädännön***** luominen antaisivat täysin päinvastaisen kuvan Suomen linjasta.

Ystävällisin terveisin,

Taavi Heikkilä,

tutkimusavustaja,
tähtitieteen opiskelija

Viitteet

* “Treaty on principles governing the activities of States in the exploration and use of outer space, including the moon and other celestial bodies” (UN Treaty series vol 610, no 8843); SopS 57/1967

** ks. esim.: Boley, A.C., Byers, M. Satellite mega-constellations create risks in Low Earth Orbit, the atmosphere and on Earth. Sci Rep 11, 10642 (2021). <https://doi.org/10.1038/s41598-021-89909-7>; Lawrence, A., Rawls, M.L., Jah, M. et al. The case for space environmentalism. Nat Astron 6, 428–435 (2022). <https://doi.org/10.1038/s41550-022-01655-6>

*** “Agreement Governing the Activities of States on the Moon and Other Celestial Bodies” (UN Treaty series vol 1363, no 23002)

**** “The Artemis Accords”, <https://www.nasa.gov/artemis-accords/> (luettu 31.8.2024).

***** ks. esim.: Svec, M. (2022). Outer Space, an Area Recognised as Res Communis Omnium: Limits of National Space Mining Law. Space Policy, 60, 101473-. <https://doi.org/10.1016/j.spacepol.2021.101473>

Taavi Heikkilä